

พุทธวิธีการสอนกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน NEW GEN
INTEGRATING BUDDHIST TEACHING METHODS INTO LEARNING
MANAGEMENT FOR NEW GEN STUDENTS

¹จักรี ศรีจารเมธิญาณ

¹Chakkree Sricharumedhiyan

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

chakkree.sr@cpru.ac.th

Received: June 2, 2025; **Revised:** August 23, 2025; **Accepted:** August 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดและหลักการของพุทธวิธีการสอน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนยุค NEW GEN หรือยุคปัจจุบันที่มีความโดดเด่นในหลายด้าน ได้แก่ ความสนใจด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม (Active Learning) และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมั่นใจและสมดุล นักเรียนยุคใหม่มีความต้องการการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเดิม โดยเฉพาะในด้านการเสาะหาข้อมูลอย่างรวดเร็วและหลากหลาย การจัดการเรียนรู้จึงควรปรับเปลี่ยนไปสู่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การคิดวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงความรู้กับคุณธรรมควบคู่กันไป ซึ่งพุทธวิธีการสอนถือเป็นกรอบแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากเน้นการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ได้แก่ ปัญญา จิตใจ และสังคม โดยเฉพาะการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างทักษะทางปัญญาเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาคุณธรรมและจิตใจที่สมดุล ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีในสังคมยุคปัจจุบัน และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

¹อาจารย์, ดร. คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

คำสำคัญ: พุทธวิธีการสอน, การจัดการการเรียนรู้, นักเรียน NEW GEN

Abstract

This article aims to present the concepts and principles of Buddhist teaching methods that can be effectively applied in learning management for NEW GEN students or nowadays' learners remarkably characterized in various aspects including: interest in modern technology; active learning; and developing critical thinking skills. These competencies are essential for challenging the digital age with confidence and balance. Modern learners require new approaches for absorbing rapid and diverse sources of information. Therefore, instructional practices should be adapted to foster genuine engagement, analytical thinking, and the integration of knowledge with moral values. Buddhist teaching methods provide an appropriate framework, as they emphasize holistic development including intellectual, emotional, and social specially the application of key Buddhist principles to be used in learning management. This will not only enhance cognitive skills but also develop the balance of moral integrity and emotional that enable students to effectively adapt themselves into contemporary society and contribute meaningfully to sustainable social development.

Keywords: Buddhist teaching methods, learning management, NEW GEN students

บทนำ

ยุค NEW GEN หรือยุคใหม่ของผู้เรียนในปัจจุบัน เป็นยุคที่มีบริบทและพฤติกรรมการเรียนรู้แตกต่างจากยุคก่อนอย่างชัดเจน นักเรียนยุคนี้มีความสนใจและความต้องการที่เปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Prensky, 2001) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พวกเขามีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ที่ช่วยให้การเสพข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและหลากหลาย (Tapscott, 2009) ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียนเปลี่ยนไป การเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นการรับฟังอย่างเดียวหรือการท่องจำเพียงอย่างเดียวจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในยุคนี้

นอกจากนี้ นักเรียนยุค NEW GEN ยังมีความต้องการการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือ (Active Learning) และการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Brown et al., 2014) การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว

ในบริบทนี้ การนำพุทธวิธีการสอนเข้ามาประยุกต์ใช้จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากพุทธวิธีเน้นการพัฒนาผู้เรียนในหลายมิติ ทั้งทางปัญญาและจิตใจ (Kornfield, 2000) โดยเฉพาะหลักธรรม เช่น สัปปริยธรรม 7 ที่ส่งเสริมการเป็นแบบอย่างที่ดีและการแนะนำที่ถูกต้อง, พรหมวิหาร 4 ที่เน้นเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และอิทธิบาท 4 ที่สนับสนุนความพยายามและความตั้งใจของผู้เรียน (Rahula, 1974) ซึ่งล้วนเป็นหลักการที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างสมดุล ไม่เพียงแต่พัฒนาความรู้เท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก และความสัมพันธ์ในสังคม

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในยุค NEW GEN ที่ผสมผสานพุทธวิธีจะช่วยเสริมสร้างความสมดุลทั้งทางปัญญาและจิตใจ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร และส่งเสริมคุณธรรมควบคู่กับความรู้วิชาการ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในสังคมยุคปัจจุบัน

ลักษณะของนักเรียนยุค NEW GEN

นักเรียนยุค NEW GEN หรือที่มักเรียกกันว่า "Generation Z" หรือ "Digital Natives" คือกลุ่มคนที่เติบโตมาในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างแยกไม่ออก พวกเขามีลักษณะและพฤติกรรมที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อนอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้ การสื่อสาร และการใช้ชีวิต

1. มีทักษะด้านเทคโนโลยีสูง นักเรียนยุค NEW GEN ค่อนข้างคุ้นเคยกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และ อินเทอร์เน็ต มาตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ไปจนถึงคอมพิวเตอร์ (Prensky, 2001) พวกเขาสามารถเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ วิดีโอ หรือโซเชียลมีเดีย ทักษะด้านเทคโนโลยีจึงไม่ใช่เพียงแค่ความสามารถพิเศษ แต่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและเป็นเครื่องมือหลักในการเรียนรู้และการสื่อสารของพวกเขา (Tapscott, 2009) ความสามารถในการค้นหา จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายเป็นจุดแข็งสำคัญของนักเรียนกลุ่มนี้ ทำให้พวกเขามีความได้เปรียบในการเรียนรู้ในยุคข้อมูลข่าวสาร

2. ชอบการเรียนรู้แบบ Active Learning นักเรียนยุค NEW GEN ไม่ได้ต้องการเพียงแค่รับฟังหรือจดบันทึกจากครูผู้สอนเท่านั้น แต่พวกเขาต้องการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในกระบวนการเรียนรู้ พวกเขาชอบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เกิดการโต้ตอบ ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแก้ปัญหาาร่วมกัน กับเพื่อนหรือครู (Bonwell & Eison, 1991) การเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น การระดมสมอง การทำโครงงานกลุ่ม การอภิปราย หรือการจำลองสถานการณ์ ช่วยส่งเสริมให้พวกเขามีทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในโลกปัจจุบัน (Freeman et al., 2014) การได้ลงมือทำจริงและค้นหาคำตอบด้วยตนเองทำให้พวกเขามีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและจดจำได้ดีกว่า

3. ต้องการความหลากหลายในการนำเสนอเนื้อหา นักเรียนยุคใหม่ไม่ชอบการเรียนรู้ที่จำเจ พวกเขาต้องการ ความหลากหลาย ในการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจและดึงดูดความสนใจได้ตลอดเวลา พวกเขาชื่นชอบสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบ วิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว อินโฟกราฟิก หรือ เกมการศึกษา ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (Mayer, 2009) ความหลากหลายของรูปแบบการนำเสนอเนื้อหานี้ยังช่วยรองรับ รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Learning Styles) ของแต่ละบุคคล (Fleming & Mills, 1992) เช่น ผู้เรียนบางคนถนัดการเรียนรู้ผ่านภาพ บางคนถนัดการเรียนรู้ผ่านเสียง หรือบางคนถนัดการลงมือปฏิบัติ การนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายจึงทำให้สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละคนได้ดีขึ้น

4. มีความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อม นักเรียนยุค NEW GEN มีความตระหนักถึง บทบาทของตนเองในสังคมและสิ่งแวดล้อม มากขึ้น พวกเขามีแนวโน้มที่จะสนใจประเด็นต่าง ๆ เช่น ความยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรมในสังคม หรือ ปัญหาโลกร้อน (Seemiller & Grace, 2016) พวกเขามองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการกระทำของตนเองกับผลกระทบต่อผู้อื่นและโลกใบนี้ สิ่งนี้สะท้อนออกมาในการเลือกเรียนรู้ การตัดสินใจ และพฤติกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร หรือการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปลูกฝังความเข้าใจและความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้

โดยสรุปแล้ว การเข้าใจลักษณะเฉพาะของนักเรียนยุค NEW GEN จะช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและส่งเสริมศักยภาพของพวกเขาได้อย่างเต็มที่. การผสมผสานเทคโนโลยี การส่งเสริม Active Learning การนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายและการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม จะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างประสบการณ์

การเรียนรู้ที่มีความหมายและเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเหล่านี้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต.

หลักพุทธวิธีการสอนและการจัดการเรียนรู้โดยใช้พุทธวิธี

พุทธวิธีในการสอนและการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม และความมุ่งมั่น โดยอาศัยหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ในบริบทของการศึกษา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนมีหลักธรรมสำคัญ ดังนี้

1. สปัจริยธรรม 7 การแนะนำทางที่ดีโดยผู้มีปัญญาและคุณธรรม หรือหมายถึงคุณธรรมของคนดีหรือสัตบุรุษ ซึ่งเป็นหลักที่ผู้สอนควรยึดถือในการชี้นำนักเรียนให้เดินไปในทางที่ถูกต้อง หลักธรรมนี้ประกอบด้วยดังนี้

1.1 ฉัมมัญญตา (รู้จักเหตุ) ผู้สอนต้องเข้าใจหลักการ เหตุผล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียน

1.2 อตถัญญตา (รู้จักผล) ผู้สอนต้องสามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำหรือการเรียนรู้ต่างๆ

1.3 อัตตัญญตา (รู้จักตน) ผู้สอนต้องรู้จักความสามารถ จุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดของตนเอง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ

1.4 มัตตัญญตา (รู้จักประมาณ) ผู้สอนต้องรู้จักความพอดีในการให้ข้อมูล การมอบหมายงาน หรือการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน

1.5 กาลัญญตา (รู้จักกาล) ผู้สอนต้องรู้จักเวลาที่เหมาะสมในการสอน การให้คำแนะนำ หรือการจัดการกิจกรรมต่างๆ

1.6 ปริสสัญญตา (รู้จักชุมชน) ผู้สอนต้องเข้าใจบริบทของห้องเรียน กลุ่มผู้เรียน และสังคมโดยรวม เพื่อให้การสอนสอดคล้องและเหมาะสม

1.7 บุคคลปโรปริญญตา (รู้จักบุคคล) ผู้สอนต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้และให้คำแนะนำได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของแต่ละคน

ในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม: การนำหลักสปัจริยธรรม 7 มาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม โดยผู้สอนจะใช้ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมเหล่านี้ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีการให้คำปรึกษา (Mentorship) โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาที่ดี ให้คำแนะนำอย่างเข้าใจและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา สังคม และอารมณ์

2. พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประกอบด้วย: เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในห้องเรียน (กรมส่งเสริมคุณธรรม, 2564) ดังนี้

2.1 เมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข การมีจิตใจที่เป็นมิตรและหวังดีต่อผู้เรียนทุกคน

2.2 กรุณา ความปรารถนาที่จะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ การเอาใจใส่ในปัญหาและความยากลำบากของผู้เรียนและพร้อมให้ความช่วยเหลือ

2.3 มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี การชื่นชมและส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน

2.4 อุเบกขา การวางใจเป็นกลาง การยอมรับในความเป็นไปตามกรรมและพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างเป็นธรรม ไม่ลำเอียง

การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมควบคู่ความรู้: การใช้พรหมวิหาร 4 ในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจะช่วยให้เกิดความเมตตาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้สอนที่มีพรหมวิหาร 4 จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัย กล้าที่จะแสดงออกและเรียนรู้ การปฏิบัติเมตตาจะทำให้ห้องเรียนเต็มไปด้วยความอบอุ่น กรุณาจะช่วยให้ผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนที่ประสบปัญหา มุทิตาจะส่งเสริมให้นักเรียนชื่นชมความสำเร็จของผู้อื่น และอุเบกขาจะช่วยให้ผู้สอนตัดสินใจได้อย่างยุติธรรมและปราศจากอคติ บรรยากาศเช่นนี้จะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมควบคู่ไปกับความรู้

3. อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่างๆ ประกอบด้วย (พระไพศาล วิสาโล, 2562)

3.1 ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งที่ทำ การมีความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

3.2 วิริยะ ความเพียรพยายาม การมีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ ไม่ทอดย้อยต่ออุปสรรค

3.3 จิตตะ ความคิดฝึกฝนในสิ่งที่ทำ การจดจ่ออยู่กับการเรียนรู้และการแก้ปัญหา

3.4 วิมังสา ความไตร่ตรองพิจารณา การใช้ปัญญาในการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงการเรียนรู้

การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความพยายามและความมุ่งมั่น การใช้หลักอริยบท 4 ในการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถกระตุ้นให้เกิด "ฉันทะ" ในผู้เรียนโดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เมื่อผู้เรียนมีฉันทะแล้ว "วิริยะ" จะตามมาผ่านการฝึกฝนและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง "จิตตะ" จะได้รับการพัฒนาเมื่อผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนรู้และแก้ปัญหาอย่างตั้งใจ และ "วิมังสา" จะเกิดขึ้นเมื่อมีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ทบทวน และปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ การประยุกต์ใช้หลักอริยบท 4 นี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและสามารถเอาชนะความท้าทายทางการศึกษาได้สำเร็จ

โดยสรุปแล้ว การนำหลักพุทธวิธี สัปปริสธรรม 7, พรหมวิหาร 4, และอริยบท 4 มาประยุกต์ใช้ในการสอนและการจัดการเรียนรู้ จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม และความมุ่งมั่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต

สัปปริสธรรม 7 ซึ่งหมายถึงธรรมที่ผู้เป็นสัปปริส หรือผู้ประเสริฐมีและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้ตาม (พระไพศาล วิสาโล, 2562) เช่น การให้คำแนะนำที่ดี การเป็นแบบอย่างที่ดี และการชี้ทางสว่างให้ผู้เรียน

พรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นหลักการในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในห้องเรียน ช่วยส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียน (กรมส่งเสริมคุณธรรม, 2564)

อริยบท 4 ได้แก่ฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่ทำ), วิริยะ (ความพยายาม), จิตตะ (ความตั้งใจ), และวิมังสา (การไตร่ตรอง) เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยกระตุ้นและพัฒนาความมุ่งมั่นของผู้เรียน (วงศ์วรารณ, 2563)

การนำหลักธรรมเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างทักษะทางปัญญาเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาคุณธรรมและจิตใจที่สมดุล ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีในสังคมยุคปัจจุบัน และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

บทสรุป

พุทธวิธีการสอนเป็นแนวทางที่ทรงคุณค่าและเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการจัดการเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่ หากนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้ง "คนเก่ง" ที่มีสติปัญญาและทักษะที่จำเป็น และ "คนดี" ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน

การจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ควรเน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ไม่ใช่เพียงแค่การถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเท่านั้น พุทธวิธีเข้ามาเติมเต็มช่องว่างนี้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม และการสร้างรากฐานที่มั่นคงในการดำรงชีวิต

สร้างคนเก่งด้วยปัญญาและทักษะ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น อิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เป็นรากฐานสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพียรพยายาม และรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบ สิ่งเหล่านี้คือทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ แก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีมากมาย การฝึกฝนให้ผู้เรียนมี "วิมังสา" หรือการไตร่ตรองพิจารณา จะช่วยให้พวกเขามีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการแยกแยะข้อมูลและตัดสินใจอย่างชาญฉลาด

สร้างคนดีด้วยคุณธรรมนำทาง หลักพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) เป็นหัวใจสำคัญในการหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เมื่อผู้สอนใช้พรหมวิหาร 4 ในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน จะเกิดความรู้สึกเมตตา ความเข้าใจ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่จะมี empathy (ความเห็นอกเห็นใจ) ต่อผู้อื่น มีความกรุณาต่อผู้ที่เดือดร้อน และมีความยินดีในความสำเร็จของเพื่อน การปลูกฝังคุณธรรมเหล่านี้ตั้งแต่เยาว์วัย จะช่วยสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ ไม่ใช่แค่ฉลาดแต่ยังมีความดีงามในจิตใจ

พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง โลกยุคใหม่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนจำเป็นต้องมี ความยืดหยุ่น และ ความสามารถในการปรับตัว พุทธวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สัปปริยธรรม 7 ซึ่งเน้นการรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักกาล และรู้จักบุคคล จะช่วยให้ผู้เรียนมีปัญญาในการทำความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ และรู้จักวางแผนชีวิตได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้ที่จะยอมรับความจริง (อุเบกขา) และการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน จะช่วยให้ผู้เรียนมีสติและไม่หวั่นไหวไปกับกระแสสังคมมากเกินไป

ความจำเป็นในการอบรมครูผู้สอนด้านพุทธวิธี

เพื่อให้พุทธวิธีการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการอบรมด้านพุทธวิธีจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ครูผู้สอนคือผู้ที่มิบเทบาทโดยตรงในการนำหลักธรรมเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน การอบรมจะช่วยให้ครูเข้าใจหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง ครูจะได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรมแต่ละข้อ ความสำคัญ และความเชื่อมโยงกัน เพื่อนำไปปรับใช้ได้เหมาะสม ไม่ใช่แค่ท่องจำ

พัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้ การอบรมควรเน้นการฝึกปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงในการนำพุทธวิธีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้ เช่น การ

ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริม Active Learning โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 หรือการสร้างบรรยากาศห้องเรียนที่อบอุ่นด้วยพรหมวิหาร 4

เป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อครูเข้าใจและซึมซับพุทธธรรมในตนเอง ก็จะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้โดยธรรมชาติ พฤติกรรมของครูที่แสดงออกซึ่งเมตตา กรุณา และความมุ่งมั่น จะเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนปฏิบัติตาม

สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้: ครูที่มีความรู้ด้านพุทธวิธีจะสามารถคิดค้นและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่บูรณาการหลักธรรมเข้ากับเทคโนโลยีและสื่อการสอนสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว

การลงทุนในการอบรมครูผู้สอนด้านพุทธวิธีจึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสร้างครูที่เป็น "กัลยาณมิตร" ผู้ซึ่งไม่เพียงถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นผู้ชี้แนะให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพภายในตนเอง และเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพรอบด้าน พร้อมเผชิญกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมั่นคง

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระศาสนาและพระมหากษัตริย์.

(2564). *การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมสำหรับเยาวชนยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษา.

พระไพศาล วิสาโล. (2562). *พุทธธรรมในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมะไทย.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1.

Brown, J. S., Roediger III, H. L., & McDaniel, M. A. (2014). *Make it stick: The science of successful learning*. Harvard University Press.

Fleming, N. D., & Mills, C. (1992). *Not another inventory, rather a catalyst for reflection*. To Improve the Academy, 11(1), 137-155.

Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H., & Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(23), 8410-8415.

<https://doi.org/10.1073/pnas.1319030111>

Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning (2nd ed.)*. Cambridge University Press.

- Prensky, M. (2001). *Digital natives, digital immigrants*. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Seemiller, C., & Grace, M. (2016). *Generation Z goes to college*. Jossey-Bass.
- Tapscott, D. (2009). *Grown up digital: How the net generation is changing your world*. McGraw-Hill.
- Kornfield, J. (2000). *A path with heart: A guide through the perils and promises of spiritual life*. Bantam Books.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Rahula, W. (1974). *What the Buddha taught* (2nd ed.). Grove Press.
- Tapscott, D. (2009). *Grown up digital: How the net generation is changing your world*. McGraw-Hill.

